

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pô godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donašanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglaši, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Hrvatska politika.

VI. Hrvati, poslije toliko uzaludnih nadi, prošnje i pokušaja, mogu danas da znadu za dve velike, neoborive istine. Prva je, da se ne mogu ni od Beča ni od Pešte ničemu dobromu nadati, a druga je da treba sami da izvoje, ako će što da imaju.

Beć je, od kada se za njega u našoj povijesti zna, imao samo jedan cilj pred očima, neograničeno naime vladati nad narodima koji u njegov dođir dolju. Jednom služe za to ugovaranja, drugda centralizam, absolutizam, onda konstitucija i napokon obće pravo glasa. U svim slučajevima ovu su sve različita sredstva, da se prema okolnostima vremena uzmognu vladati nad različitim narodima davajući im čim je moguće manje.

Centralizmom, absolutizmom, konstitucijom, obćim pravom glasa uviek se nastoji postići jedan i uviek isti cilj t. j. sve moguće narodne skupine podvrći jednoj i jedinstvenoj vlasti, na neki način pomiješati ih, prisiliti ih da se bez prestanka među sobom bore za najnužnije životne potrebe.

Ova bečka politika jasna je i očita, te se razvija već od vremena Josipa II.

Očekivati od ove bečke politike, da bi ona dobrovoljno podzala narode, stvarala narodne države, uzkrisivala bivša kraljevstva kao Hrvatsku ili Česku, Ugariju, Poljsku ili slično, ne mogu nego slijepci i zanešenjaci ili sluge bečke kamarile. Nikada Hrvati ne mogu računati na to, a još manje sledbenici Ante Starčevića, koji je tvrdio i dokazivao, da sve naše narodno zlo moramo toj politici pripisivati. Oni koji kažu da sliječe Starčevića, a rade u smislu ove politike, zavaravaju lahkovjernike, i služe tudnjicu, a ne narodu svome.

Magjari su od pamтивike borili proti bečkoj politici. Hrvati su ih u tom podpmogali, jer su oni i Magjari po položaju i po zajedničkoj koristi u tomu upućeni jedni na druge kako prirodnii saveznici. Ali dokazalo se, da se Magjari boje pravednog saveza. Oni se boje slobode malih naroda, koji su u Ungariji i oko nje, oni se boje osobito slobodnih Hrvata, pa kao što su god. 1848. Hrvati i Magjari postali neprijatelji radi gluposti Magjara, tako su postali i u zadnje doba, samo što danas nije tomu kriva toliko magjarska glupost koliko vjerolomstvo i pohlepa njihova da otimaju drugomu, što oni ne mogu nikako izvojiti, niti će, dok budu htjeli oligarhijski grijaviti svoje sugradjane drugih narodnosti. Dok oni budu na tom putu utrajali očito je, da će biti slijeni služiti se oruđjem one politike, proti kojoj, kažu, da se bore.

Kako stvari danas stote, za hrvatsku politiku je dakle očito, da ne može računati ni na politiku bečku ni na peštansku. Na obećanja s jedne ili s druge strane još manje. To nam dokazivaju ne samo zadnji dogodaji, nego i uzaludno djelovanje svih naših prošlih političara, koji su se na ta obećanja zanašali, kao Folnegović, Klaić i bezbroj drugih. Spomenuli smo jedino ova dva pokojnika, zauzeta za hrvatsku stvar, samo da iztaknemo, koliko je Klaić bio napadnut, jer je mislio da mu treba pohvaliti upravu države u Bosni; i kako je Folnegović bio izbačen iz stranke jer je držao da mora biti obziran prema vlastodržcima i da može s njima dolaziti u dodir zbog mogućih i po njegovom uvjerenju za Hrvatsku koristnih kombinacija.

Ova dva političara osudila je u svoje doba stranka prava, odnosno pristaše njezini, samo za to, jer njihovo djelovanje nije odgovaralo uverenju stranke. Nije se pazilo niti se razpravljalo, što jeagnalo te ljude na njihovo postupanje. Duhu stranke nije odgovaralo — i to je bilo dosta.

A danas? Kao da je prvašnji duh stranke prava zamro. Podnosi se, da tobožnici vodja radi što hoće, s kim hoće i kako hoće. Ne samo, nego i onda, kad njegova djela, izjave, dogovaranja i ogovaranja sramote stranku i narod, nadje se braňočki, koji sve to opravnavaju u ime nekakovog kumirstva, kojega se svaka narodna politika mora da čuva. Jer narod,

koji drži do kumira, koji se pušta gonit od gonjica, nema svoga razbora i osudjen je da bude sluga, rob, Narod, stranka, kojamudrago skupina, koja se podaje pojedincu, njegovoj volji, nije sposobna da žive svojim životom, jer život i volja ukupnosti nije i ne može biti život i volja jednog pojedinca, nego plod radnje i volje svih pojedincima, koji ovu ukupnost sačinjavaju. Za to mi cimimo, da se kumirstvu ne podavaju pravaši, nego samo oni vikači i plačenici, koji moraju da kumir viču i da kumir sliede, jer drugačije ne smije i ne mogu.

Kad bi se i danas upitalo većinu one ukupnosti, koja se zove strankom prava, što drži do današnjeg narodnog položaja, kako mu se misli održati, što misli u tom pravcu potuzeti, mi smo uvjereni, da bi ta ukupnost, poslije trieznog medusobnog razpravljanja, došla do posve zrelih zaključaka, odnosno odgovora.

Pravaši naime vide istinu, koju smo spomenuli, a to je, da Hrvati treba sami da izvoje, ako će što da imaju.

To izvođenje na sastoji u praznoj teoriji, nego znači narodnu jakost, narodnu silu, narodni napor, borbu proti neprijateljima. A kako su pravi pravaši živalj državnotvorni našeg naroda, oni su uviek išli za tim, da sve moguće narodne snage upotrebe prema postignuću svoga cilja.

Hoće li pravaši dakle klevetati, uzpirati strasti, otežavati nastojanja onih Hrvata, koji se dade na posao, da iz svoje domovine izagnu bečkog i peštanskog sluga, koji je poslan da nametne magjarski jezik i da do skrajnih granica provede izrabljivanja naše domovine?

Hoće li pravaši onaj dio našeg naroda, koji hoće da se zove srbskim imenom, odaleći od narodne borbe u času, kad nam je i njihova pomoć veoma dobro došla i kad se i oni hoće da bore kao gradjani hrvatski za svoju domovinu Hrvatsku?

Hoće li pravaši zaprijetiti, da se naša borba prenesi ondje, gdje u današnjim okolnostima jedino može imati uspjeha, ili će se dozadovoljiti da svi Hrvati mirno podnajući tijedansko robstvo i prosvidjuju jedino proti nepravednom sustavu?

Dogovor na ova pitanja slijedi od sebe. Bez usredotočenja narodnih sila, bez mogućeg zajedničkog djelovanja svih stranaka u svim vanjskim narodnim pitanjima nijedan narod ne može razviti svoju potrebitu snagu, ne može se ni upuštaći u borbu, a kamo li po pobednoj izdržati navalu moćnih neprijatelja. A Hrvatima je potrebito ne samo borbu izdržati, nego i pobediti, ako hoće da žive svojim životom, t. j., ako hoće da oživotvore cilj stranke prava. Pravaši dakle i ne mogu i ne smiju nego nastojati da uzrade sve, što je moguće, da narodnu borbu olakšote, odnosno pobedu narodne borbe pospišje, jer jedino se tako odazivaju svojem programu.

Parlamentarno izvješće.

Beč, 14. listopada.

Dolazak zastupnika.

U subotu, nedjelju i danas stigao je ljeplji broj narodnih poslanika u Beč. Između istih se vidi najviše članova velikih stranaka kuće. Za sutra su pozvane sve velike stranke, da budu prisutne u kući, a sva je prilika, da će već danas ili najdalje sutri od predsjednika klubova sa vladinim sporazumom biti utačen program parlamentarnog rada za cijelo vrieme do božićnih praznika.

Dio zastupnika pokazuje zanimanje za ute-mjeljenje novih, odnosno potvrđenje do sada provizornih političkih parlamentarnih sveza. U tomu su pogledi razvili svoju radinosnost koliko je Niemci, toliko i Česi. Nada je, da će se u njih ugledati i zastupnici „Sveze zastupnika južnih Slavena“ i „Slovenski klub“, te da će ovaj potponi jednoglasno pristupiti k „Svezi“. U ovom bi slučaju „Sveza južnih Slavena“ brojila 37 članova. Kako se pogovara, njemački naprednjaci imali pristupiti „Njemačko-nacionalnoj svezi“, a njemački slobodnomisljaci

bi imali stvoriti jedno zajedničko vodstvo. Česi nastoje da u zastupničkoj kući bude samo jedna česka narodna sveza. Između njih ima zastupnika, koji su nazora, da se ukinu sva dosadašnja politička imena, a da se izradi jedan program, kojega mogu poprimiti sve sadašnje česke stranke. Taj bi se program u glavnim imas temeljnicu na političko-narodnom i gospodarstveno-narodnom programu. Pogovara se, da je ovo potajni program českih ministara Dra. Foršta i Dra. Pacaka. Neki hoće da papače, da je ministar Pacák noseći u duhu ovaj program za vrijeme prošlih praznika propuštan jedan do Česke, da između pristaša svih stranaka širi pomirljivi rječ, te da im predoči pogibelj, koja prieti českem narodu, bude li se i nadalje cieplati u stranke i stranice.

Osnova austro-ugarske nagodbe.

U prvoj sjednici želja je vlade, da se vrhu ove osnove ne povede nikavka razprava. Kako danas stote stvari, vlada će pri otvoru kuće podstaviti istoj nagodbene osnovu, a ministar će predsjednik Dr. Beck popratiti istu sa jednim govorom.

Dva nas dana još diele od ministrove izjave, a do ovog časa, kada vam pišem ovo izvješće, tama koprena još uviek krije detalje nove nagodbe. Ministri su se obvezali poštenom rječi, da će šutiti do 16. ov. mjeseca.

Izgleda, da će se predsjednici klubova složiti sa vladinim mnenjem, tako da se neće predložiti otvorene razprave vrhu govoru ministra predsjednika. Nu, za to će nagodbena osnova staviti namah na dnevni red jedne od slijedećih sjednica kuće.

Rekonstrukcija kabineta.

Dive verzije koliko naoko glede rekonstrukcije Beckova kabinta. Jedna tvrdi, da će se kabinet Dra. Becka rekonstruirati tek iz nove godine, kada voda već poprimljena nagodbena osnova; a druga verzija hoće, da će Dr. Beck provesti promjene u kabinetu još prije razprave vrhu nagodbene osnove.

U borbam za jednog ministarskog portafolja u Austriji, rek bi, da će i socijalni demokrati sudjelovati, da jedan njihov član zasedne za zeleni stol, pri kojem se pod predsjedanjem Krune vode krunska vječica. Obilježiti li se ove veste, jamačno one su neće nikoga iznenaditi. Socijalni demokrati su u Austriji iz zadnjih izbora promenili svoju politiku. Od protivnika „carskog“ dvora postadoše preko noći „hofffähig“. Ministar im je predsjednik na početku ljetne sezone rekao u brike „da ih radite vidi u kući, gdje rade obojiti i na gospodarstvu, gdje bune narod proti vlasti.“

Oni su na početku ljetne sezone zahtjevali, da se njima dade jedno podpredsjedničko mjesto, i da su se bili sporazumi sa kršćanskim socijalima glede kandidature Dra. Weisskirchera, tko zna, da danas mješta Začeka ili Starzinskoga ne bi na podpredsjedničkoj stolici sjedio zast. Pernersdorfer.

Nu, jer pitaju umnožjanja podpredsjedničkih mjesti, nije u prošloj sezoni bilo zabačeno, to nije izključena mogućnost, da još prije Božića zast. Pernersdorfer bude predsjedati u kući!

Socijalni demokrati idu za tim, da se u svetu znade koliki su oni uprilični element u austrijskoj zastupničkoj kući, te s toga razloga žele se popeti do predsjedničkih i ministarskih stolica.

Medutim ove stolice po svoj prilici će se za sada podijeti između Čeha i kršćanskih socijalista.

Sastanak hrvatskih zastupnika u Beču.

Ne bude li u novoj austro-ugarskoj osnovi kraljevina Hrvatska smatrana kao treći kompasient, to će se iz proglašenja iste zastupnici hrvatskog sabora i hrvatski zastupnici carevinskih vjeća u Beču sastati namah ovdje, da se dogovore koje će korake poduzeti koliko u bečkom, toliko u peščanskom parlamentu, kao i u samom hrvatskom saboru, ako bude uobičajeno. Amo se s toga svak zanima za hrvatsko pitanje. Svak želi znati, kako će se

podnjeti prama austro-ugarskim vladama razne hrvatske stranke, i da li će u ovom pitanju vladati među Hrvatima jedan duh.

A to će se brzo viditi, jer kako se povjerava, Hrvati su bili uprav za zadnjih pregovaranja sa strane obilih vlasta bagatelisani. Po tom dokle do sastanka će u Beču za stalno doći. Ali kakav će biti od tog uspjeh? Kako će se tko ponosati?

Cekajmo!

Kršć. socijalni za nagodbu.

Imao sam prigodu da ovih dana pozdravim jednog poznanika zastupnika kršć. socijalne stranke. Namah ga zapital, što sada misle kršć. socijalci glede nove nagodbe i da li kane promijeniti svoju dojakašnju taktilku proti Mađarima. Odgovor je glasio:

„Mi ćemo sa svom strogouču analizat novu nagodbenu osnovu, da se uvjerimo o njezinj bilanci. Prama tomu kako izpadne ova bilanca, onako ćemo raditi. Nu, jer nam se je već došlo, da je nagodbena osnova povoljna po austrijske državljane, to držim stalnim, da kršć. socijalna stranka, obzirom na želu samoga vladara da se ne ruši dualizam, ne će svojim ponašanjem dati povoda moralnom negodovanju, te da će ako ne radi drugih, a ono barem radi toga veoma važnoga razloga popustiti u svojoj taktilci proti Mađarima, te će glasovati za nagodbu“.

Pražki „Hlas Naroda“ takodjer tvrdi, da kabinet ministra Dra. Becka ne će naći u parlamentu na opoziciju glede nagodbene osnove.

Njemačko demokratsko društvo.

Ovi se je dana konstituiralo ovde „Njemačko demokratsko društvo“, koje je postavilo sebi cilj: borbu sfera interesa svih industrialaca, obrtnika i činovnika proti agrarcima. Na čelu ove nove političke akcije stoji zastupnik na carevinskom vjeću dvorskog savjetnik barun Hock, a društvo bi imalo biti nasljednikom propale njemačke liberalne stranke. Članovi su ovog društva prije njegovog konstituiranja započeli svoju djelatnost u drugom okružju grada Beča, gdje se nalazi najviši broj židova, tako da su u postotcima ovi najviši zastupani u društvu. Kod izbora odbora članovi su se načinili u neprilici. Trebalо je naime izabrati u odbor katoličke članove društva, da se ne bi po orlovim nosima odala prava družvena slika. Nu, tim se ne titodože zadovoljiti židovi. Kašnja su popustili radi praktičnih razloga. Društvo je u glavnom napereno proti ovdješnjoj kršćanskoj socijalnoj stranci.

Sternbergova zanimiva knjiga.

Ovih će dana ugledati svjedo jedna nova književna radnja zast. grofa Sternberga sa naslovom: „Austrijski parlament pod röntgenovim zrakama“. U parlamentarnim krugovima očekuje se ova knjiga sa velikim zanimanjem. Jedan novinar, koji se bliže pozna sa zastupnikom Sternbergom, rekao mi je, da je sadržaj knjige veoma zanimiv.

„Kaufpreis“ za hrvatske zastupnike.

Liepo mnjenje ima austrijska vlada o našim zastupnicima! Nu toga su mnjenja danas svi mjerodavni krugovi ovde, a isto je počelo zahvaćati maha i kod raznih stranaka parlamenta, tako da je prognoza u hrvatskom pitanju u zastupničkoj kući veoma -nepovoljna. Izgleda naime, da će rad naših zastupnika u kući ostati izoliran. Njemački su slobodouni i nacionalni zastupnici uvjereni, da je austrijska vlada svojim gospodarstvenim programom učinila mnogo za Hrvate, te su mnjenja, da ovi ne bi imali tražiti još jedan drugi „Kaufpreis“. Kršć. socijalci će glasovati za nagodbenu osnovu da udovolje želji siedoga vlasta. Poljaci takodjer. Ostaju još Česi, Rutenci i socijalni demokrati. Slovenci će biti s našim zastupnicima. Izpuni li se vrest o českim koncesijama, to će i oni biti za nagodbu. Rutenci, socijalni demokrati, Hrvati i Slovenci, a kada bi se k njima pridružili Talijančasi i Rumunji, ne bi se još uvič sakupila jedna trećina glasova, koja je nužna da se ne poprije osnovu. Tako vam izgleda situacija naših zastupnika u Beču. Nu, dok

nam ova prognoza ne da naslućivati ništa dobra, utvrdi se je ipak da će naši i slovenski zastupnici poduzeti gverišku borbu proti svakoj nagodbenoj osnovi, koja će za daljnji deset ili čak dvadeset godina zagovaratи današnji status quo u hrvatskim zemljama prama Beču i prama Pešti. Ta njihova gveriška borba proti austro-ugarskom atentatu na Hrvate mora da bude vredna, kao odgovor na vladin „Kaufpreis“; na onu infamiju, da će se za nagodbenu osnovu dobiti hrvatske glasove uz koncesije, koje dok će donedale pobjoljati stanje zemlje, također će zahtijevati državopravni njenih položaj quo ante.

Sestomjesečni provizori.

Na temelju uvjerenja, kojeg je ministar predsjednik do danas crpio iz dogovora sa vođama raznih stranaka, razprava će vrhu nove nagodbene osnove užeti više vremena nego se je u prvom momentu nadala vlada, tako da će veoma težko moći biti primljen budžet za god. 1908. do božićnih praznika, s toga će vlada u jednoj od nastajućih sjednica ukupno sa budžetom osnovom podstreti i onu budžetnog provizorija do 30. lipnja, 1908.

Predsjankcija nagodbenoj osnovi.

Usled kraljeve bolesti nova nagodbena osnova nije još do ovog časa kad je pišem dobita predsjankcija. Ako se sutra ili na dan otvara, ne pobjoliša kraljevo stanje zdravlja, trudno će, nagodbena osnova moći dobiti predsjankciju, osim ako Nj. Vel. ne bi istu udiošilo pismenim putem. Ne dobjije li pak do otvara parlamentu nagodbena osnova niti ustimeni niti pismenu kraljevu predsjankciju, to ju vlada ne će moći podstreti kući. U ovom će slučaju ministar predsjednik dr. Bečić u svomu govoru obisire ocrati glavne tačke nagodbe.

Odgovor balkanskih država na notu velevlasti.

Odgovor Bugarske. Na notu ministara vanjskih posla austro-ugarske monarhije i Rusije, koju su popripremili velevlasti, podpisane na berlinskom ugovoru, bugarska se je vlada pozurila da na istu odgovori prva od balkanskih država. U svome odgovoru bugarska vlada ne samo da odobrava autentičnu tumačenje bečkog i petrogradskog kabinetra trećeg članka mürzstežkog programa, da li ona je pošla mnogo dalje, te je u odgovornosti svojoj noti predužila velevlastima, koje bi korake ove imale poduzeti u Mačedoniji, da se sadašnji nesnošljivi odnosiši što prije u pravednije urede u zemlji.

Dok se ne osvrnemo na primjetbe, da su ovi predlozi bugarske vlade uzslidili u dogovori samih ministara vanskih posala Iwskovske i Aehrentala, donašano iste u izvadku:

Bugarska je vlada od prvog početka bila uvjerenja, da se sa trećim člankom mürzstežkog programa nije ciljalo na kojekakvu dijelu Mačedonije u nacionalnim steraima, te radi toga ona izraža i svoje zadovoljstvo vrhu autentičnog tumača trećeg mürzstežkog programa.

Dok taj korak petrogradskog i bečkog kabinetra bugarska vlada pozdravlja, to istodobno stavlja velevlastima slijedeće predloge, da se one na iste a na korist mačedonskog pučanstva obazru kod proizvodnja reformara sadržanih u mürzstežkom programu:

1. Tačno ustanovljeni zemljiski granica, unutar kojih će se provesti mürzstežki program,

2. Radinost finansijske komisije na ovaj bi način postigla praktični uspjeh za podignuće gospodarstva mačedonskog pučanstva.

3. Uvedenje administrativnog pododjela u svim ustanovljenim zemljiskim područjima prama zahtijevima dotičnog pučanstva i potrebe zemlje.

4. Uvedenje kontrole vrhu nacionalnih konfliktika u školskim i crkvenim pitanjima.

5. Stroga kontrola ovih konflikata umanjiti će s vremenom nacionalni rivalitet i djelovati će na pučanstvo tako, da će taj rivalitet morati izčeznuti.

6. Provedenje ciljog popisa za cijelo pučanstvo.

7. Reorganizacija policije i sudišta.

8. Reorganizacijom ovih ustanova i njihovim rukovodjenjem po europsku omogućiti bi se policiji da vrši svoju zadaču, a sudicima bi se osigurala neodvisnost.

Odgovor grčke i srpske vlade. Dok je bugarska vlada toplim rječima pozdravila spomenutu notu bečkog i ruskog kabineta vanjskih posala, grčka je vlada odgovorila na istu posve hladno, kao da se ona ne tiče nje. Ovoj hladnoći leži jamačno glavni razlog u tomu, što su konzuli spomenutih kabinetata predali dotičnu notu u Ateni grčkoj vladi sa posve strogim i na pola prijetišnjem tonom, dok su konsuli u Sofiji i u Beogradu dobili biljni naloz, da dotične note predaju vladama u pomirljivoj i susretljivoj formi.

Grčka nota ne sadržava ništa posebnoga, već potvrđuje primat note. U tomu se nasuprot srpska vlada, koja je čekala da najprvo sazna odgovore grčke i bugarske vlade, povela za bugarskom vladom, te i ona, dok konstataže zadovoljstvo vrhu autentičnog tumačenja trećeg članka mürzstežkog programa, tuži se u svojem odgovoru na zapostavljanje Starog Srbije, koju se je izključilo iz reformatorne akcije. Dalje se u srpskoj noti veli, da Srbija ne može, mirna, oka gledati kako arabaanske divlje čete u Staroj Srbiji ugnjetavaju i izkorjenjuju srpski živalj. Radi tih, po Srbiju važnih pitanja, srpska vlada obraća se velevlastima, da one pruže pomoći srpskom elementu, i to što prije u Mačedoniji.

Nadodatak. Po zadnjim vijestima bugarska i srpska nota bile su dobro primljene od velevlasti. U Beču su zadovoljni osobito sa srpskom notom, jer ju tumače, kao da je Srbija jasno pripoznala austrijsku politiku na Balkanu.

Moguće i to, al težko je vjerovati.

Dva važna predloga.

Pred jedno tri godine svrnuo sam se u Zagreb, da u ondješnjoj sveučilišnoj biblioteci potražim neke knjige, koje su mi trebavale. Na moje razočaranje dobio sam odgovor, da dotični knjiga u brošuri ne posjeduje biblioteka. Nakon toliko muka i truda uspijelo mi je dobiti neke knjige od privatnih osoba. Napomenuti mi je, da su dotične od mene tražene knjige bile napisane od Hrvata. Kako mi pak kašnje pričaju neki hrvatski djaci, koji polaze zagrebačku sveučilištu, u sveučilištu zagrebačkog sveučilišta, i filozofski fakultet, nema mnogo knjiga, a svi znaju proizvoditi su naših književnika i pisaca tako slabo i nesretno plaćeni, da je malo onih, te bi od tih doprihod mogli i preživjeti, a nekima i kupovati skupocjenja književna djela.

Naravni ovđe je rječ jedino o znanstvenim djelima, ne o pričama i o zagonetkama babice Jurke.

Proizvedenje ove druge ustanove naišlo bi u početku možda na nekoje neprilike, nu s vremenom i praksom te bi se neprilike dale lako odstraniti.

Ova dva predloga iznesu u interesu koliko ugleda i časti našeg zagrebačkog sveučilišta, da ne budu unaprije moći tužiti posjetiocu nje-

novitom kaznom ili proglašenjem nedužnosti. Taj se pravork dade do nekole opisati na taj način, da se čitacu predoči približni stupanj do kojeg dopire Meštrović osjetnost.

Njegova osjetnost, kao kod i ostalih ljudskih bića, uvjet je njegovoj zornosti, a obe dve njegove vještini. Ali jer je ljudska osjetnost različito razvijena kod svih ljudskih bića, to su prama tomu njezin razvoju koliko zornost toliko vještina pojedinačno razmjerice različito razvijene kod pojedinih bića. Prama tomu je pojmovno da ljudsko biće, u kojega je njegova osjetnost razvijena od drugog ljudskog bića neke pojave, naravi vidi u sasme drugom obliku ili boji, nego u vidi ono drugo biće.

Kao dokaz ovoj tvrdnji mogao bih navesti na stotine primjera iz svih znanosti. Ostajući kod tih navoda, spomenuti će jedino jedan dodjaj meštrovićeva životu, na vrijeme njegova školovanja na bečkoj akademiji liepih znanosti. Radi se o konfliktu između učenika Meštrovića i njegova naučitelja.

Jednog dana pregledajući Meštrovićev načitelj jednu radnju njegova učenika, opazi načitelj da Meštrović neke rjezove, nije izveo kako je naučitelj držao da se imaju izvesti. On upozori Meštrovića na tu, navadnu nedostatnost na njegovoj radnji. Meštrović se odajdi dva koraka dalje od njegove radnje, te stane ponovno prispolabljati rjezove na njegovoj

Ali ako taj pasus ne sadržava hrvatski tiskovni zakon, mislim, da bi se zagrebačku sveučilišnu biblioteku imala pobrinuti, da ili uz platu ili badava nabavi barem po jedan otisk od svake hrvatske knjige, bez obzira na njenu vrijednost, kao i da onih ostalih književnih izdanja u hrvatskim zemljama, koja ne potiču od hrvatskih pisaca. Dalje svih onih knjiga u stranim jezicima, koje se izdavaju gdje bilo, ali koje se bave sa pitanjima hrvatskog naroda, ili sa pitanjima od kojeg plemena, te živi u hrvatskim zemljama.

Ovaj bi predlog moglo veoma lako uvažiti ravnateljsko zagrebačko sveučilišno biblioteku za one knjige, koje se budu od sada unaprije izdavati. Za one knjige, koje su se izdale recimo pred deset do četrdeset i više godina, a zagrebačka u sveučilištu biblioteka ne može kupiti kod raznih knjižarnica, jer su dotične knjige davno razprodane, ravnateljstvo bi zagrebačku sveučilišnu biblioteku imalo upravit javnu molbu na posjednike istih knjiga, u kojih bih se zamolio da u interesu ugleda našeg sveučilišta dotične već razprodate knjige ili blagohotno poklonite sveučilištu biblioteci, ili da joj ih prodaju.

Držim, da se u nadi ne varam, ako uživam, da bi se sličnom javnom pozivu ravnateljstva zagrebačke sveučilišne biblioteke odazvao svaki svjetski hrvatski rodoljub.

To bi bio prvi predlog. Ovaj bi se dao tako izvesti, jedino ako se ravnateljstvo zagrebačke sveučilišne biblioteke uzaime za stvar.

Drugbi bi predlog bila jedna, cijelim, novatorija koliko za zagrebačku sveučilišnu biblioteku, toliko za hrvatsku književnu publiku.

Ta se novotvarja sastoji u tomu: Zagrebačku sveučilišnu biblioteku uvažava nove ustanove, uslijed kojih bi bila ovlaštena hrvatskim književnicima i piscima izvan Zagreba, za koje znade da se base na književnom polju, uz jednu stanovitu kauziju, a na njihove troškove, staviti im na razpoloženje od njih zahtijevane knjige bilo hrvatske ili koje strane književnosti, za stanovito vreme.

Na pobliže uvjete ovih se novih ustanova ne osvrćem. Biće u svjetu moralno utaćati ravnateljstvo zagrebačke sveučilišne biblioteke. Obazrići cu se jedino letimice na korist, koja bi se ovim ustanovanjem mogla postignuti nade sive radi stranih i preskupih djela.

Tim što bi zagrebačka sveučilišna biblioteka stajvala hrvatskim književnicima i piscima na razpoloženje njezine knjige, pružila bi im priliku da uz maleni poštarski trošak mogu proučiti na godinu više strukovnih djela, za koje sami ili ne mogu ih im je mučno potrošiti ogromne svote novaca. Na taj bi način naši književnici i pisci imali dotične knjige na razpoloženje, a da za iste ne bi trošili mnogo. Oni bi dakle faktično pristigli godišnje lepju svotnicu, a svi svi znaju proizвести su naših književnika i pisaca tako slabo i nesretno plaćeni, da je malo onih, te bi od tih doprihod mogli i preživjeti, a nekima i kupovati skupocjenja književna djela.

Naravni ovđe je rječ jedino o znanstvenim djelima, ne o pričama i o zagonetkama babice Jurke.

Proizvedenje ove druge ustanove naišlo bi u početku možda na nekoje neprilike, nu s vremenom i praksom te bi se neprilike dale lako odstraniti.

Ova dva predloga iznesu u interesu koliko

ugleda i časti našeg zagrebačkog sveučilišta, da

ne budu unaprije moći tužiti posjetiocu nje-

govu biblioteke, da u njoj ne mogu dobiti ni najprijetnije knjige, toliko i u interesu naših hrvatskih književnika i pisaca izvan Zagreba da im zagrebačku sveučilišnu biblioteku s vremenom pruži priliku da mogu uz maleni trošak čitati i oveča književna djela.

Molimo hrvatske novine bez razlike političke boje da pretiskuju ove crte, te da se ob ovim predlozima povede javna diskusija, e da se na taj način čuje kako ob ovim pitanjima misle razni hrvatski književnici i pisci izvan Zagreba, a da svaki broj njihova cijenj. lista, u kojem se budu baviti ovim predlozima pošlu ravnateljstvu zagrebačke sveučilišne biblioteke, da ovo po mogućnosti udovolji ovoj opravdanoj želji.

Ljubitelj knjige.

MARSALA.

(Piše A. V.)

Tvrde, koje se bave priredjivanjem vina Marsala, riedko kada kupuju grožđa, a još rijedje posjeđuju svojih vlastitih vinograda, već namiruju svoje potrebe kupnjom mladog vina od proizvoditelja, s kojima su ugovoren vezani, te im u njihovim potrebinama za radnju preko njih dozvoljavaju i stanovite predujmove.

Postupak kod priredjivanja vina i berbe je tamo skroz primitivan, a masti se grožđe bilo njih nogama isto kao i kod nas.

Šira (opol, citje) pušta se da prevrije u baćvam, koje se napunjuju do 4 petline.

Mjesec studenoga prevelo mlado vino prodaje se tvrdkama, te treba ovrdati izatkama riedu krjestop tamoznjih trgovaca odnosno tvrdka, da pri plaćanju postupaju duševno, i da plaćaju vrlo dobro vino, a riedko se čuju tužbe, da bi trgovci bud u mjeri bud u placi prevarili prodavaoca.

Kod primanja mladog vina od težaka u dočinjnim tvrdkama odmah se razlučuju boje vrsti na slabijih, te ih po vrstam lievaju u baćve, pa se ovome vini odmah pridodaje ukuhanog masta; (varenika, mosto cotto) i to prema dobro vina 3—5 litara po hektolitru, i prema jakosti vina čiste vinske žeste (alkohola).

Varenik koji se nadodaje vino, pravi se od liepog, sasvim zdravog i zrelog grožđa „Catarato“, kojemu se pri runjenju grožđa oduzimaju ostrvina (ozobina), te se izmasti, a Šira (cidje) odtoci i procledi. Ovakvo procledjena Šira kuha se polaganu (a to prije nego je nastalo mästno vrijenje) u velikim bakrenim kalajskim kotilima, na vatri i to tako dugo, dok se sadržina u kotulu ukuhala do polovicu, zatim se procledjiva (filtrirana) i opet stavi kuhati nad umjerenu vatru, dok se ukuha do jedne četvrtine prvobitne sadržine.

Vinu u baćvam nadodaje se uz ono napomenutih 3—5 litara varenika po hektolitri, još i sladkog vina „Vino forzato“ ili kako ga u Marsali jošte zovu „Sifone“.

Ovo sladko vino priredjava se od prezrelog, na pol sušenog i izabranog grožđa, te se cijdu prije vrijenja pridoda 25% žeste (alkohola), uslijed česa ne može se do vrije, te ostane skroz sladko.

Kada se prostom vunu marsala nadodaje prvi put varenika, a drugi put onog sladkog vina (vino forzato), treba u baćvam dobro izpremiješati, da se ovi nadodaci jednako po vunu porazdile, a zatim se pusti 2 mjeseca da ostane na miru.

Po izmaku ovih dvaju mjeseca pretače se marsala po prvi put, pa se opet nadodaje po malo čiste vinske žeste. Pretočena vina ulijava

radnji sa vanjskim dijelovima modela, dok mu je profesur tumačio kako bi se oni riezovi dali popraviti. Nakon kratke stanke, što je Meštrović sravnjavao njegovu radnju sa modelom, prekinje na rieč profesuru, te mu odrišio i pun uvjerenja reče: „Ali, gospodine profesuru, ja vidim na modelu sve one riezove, koje sam izradio na mojoj radnji.“

Nije mi poznato da li je profesur kašnje popustio svojemu učeniku. Meštrović nije popustio od svoga mnenja. U prvom je momentu nastao između njih težki konflikt. Rješenje na istoga ovđe ne zanima, ali onaj je odgovor Meštrović potvrdio kroz kratko vrije, kad je počeo da radi samostalno.

Onaj Meštrovićev odgovor, izražen u drujim rječima: ja vidim bolje od Vas, gospodine profesuru, ne smije se pripisivati tobožnjoj njegovoj ohlosti, ili njegovom umislenju da su njemu zakoni umjetnosti bili poznati bolje nego li samom profesuru. Ni pošto. Tim se Meštrović evitila nepravica. Onaj je Meštrović odgovor svomu naučitelju uzzedio nekadno. Bio je odraz njegova uvjerenja.

Tako je tumačio onaj znameniti Meštrović odgovor njegovu profesuru. Ali tomu tumaču moram namah nadodati, i razlog Meštrovićeva odgovora profesuru i ako se isti u jezgru nalazi u samom Meštrovićevu odgovoru.

(Nastaviti će se).

se u baćve (pipe), koje obuhvaćaju 410—412 lt, a napravljene su od hrastovine.

Posebno negok vremena, dok se vino umirilo i počinulo, čisti se sa gjetlinatom (kelje) i frižkom volovskom krvju, te se po drugi put iz dve nedjelje pretoči, pri čemu treba opet nadodati malo vinske žeste i pusti se da vino preko cijelog proljeća i ljeta počine, a samo se kad kada okušava, da li je dobro.

Da marsala bude uviek jednog tipa t. j. jednog okusa, boje i jakosti, to se većim tvrdkam gotova marsala ulije u velike gusterne, koje sadržavaju od 600—1000 hektolitara (a ovakvih imade u velikim tvrdkama po više njih). U tim gusterama vino ostaje njeko vrieme, pa se onda opet pretoči u baćve (pipe). Ove gusterne ne izpraznjuju se nikada sasvim, već se uviek nadoleva toliko vina koliko se iz njih izičilo, tako da imade pojedinih gusterama iz kojih se kroz više godina vino nije sasvim izcripolo, pak je onda sasvim svatljivo, da na taj način velike tvrdke mogu imati uviek marsale jednogakog tipa, biva jednogakok uskusa, boje i jakosti.

Velike i bolje tvrdke riedko kada počnu razasiliti marsalu prije 3 godine, a najfinije vrsti marsale i poslije 10. dapače i 20. te godine.

Marsala razasiliće se uviek u novim baćvama od 1 pipe = 412 lt sadržine, nu sajfe se i u manjinu baćvima od $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ i $\frac{1}{16}$ pipe. Nove baćve za transport marsale izparjavaju se po više puta vrelom parom, pa se poslije tog izparivanja uspe u te baćvice ponješto živoga (negrenoga) vapna i nadolje čiste morske vode i pusti da stoji u baćvicama 20—25 dana na miru. Poslije toga vremena izperu se baćvice vrelom vodom, pri čemu posebni strojevi ove baćvice okreću sada levo sad desno, dokle god se temeljito ne izperu, te se poslije toga još izmukaju čistom ledenom vodom njekoliko puta. U ovakove temeljito oprane baćvice ulije se sada prosti domaći vino i pusti mjesec dana u njima da stoji; ovo se vino poslije tog vremena izloči te upotrebli za domaći konsum ili se od njega više vinski žesta.

(Nastaviti će se.)

Naši dopisi.

Split*).

(Osnutak Zvontimirove župe). U nedjelju, dan 6. ov. mj. imade se sastati ovdje u Splitu Sokolovi iz Makarske, Sinja i Visa, da skupa sa splitskim „Sokolom“ osnuju svoju župu i da taj osnutak bratski proslave. Nego usled ružna vremena kao i i nestasice parobroda, makarski „Sokol“ ne moguće prisustvovati, dok je viški bio po jednom izaslanstvu predstavljen. Sinjski je dohrilo u velikom broju. Tekom jutra bile su na okupu uprave splitskog, sinjskog i viškog „Sokola“, da vječaju o osnutku župe i da biraju upravu. Vječanje je bilo hrvatsko, te se jednoglascno izabralo starješinom župe brata Vicka Katalinića, počastnog člana splitskog „Sokola“; predstarijemonu bi izabran br. Petar Klarić iz Makarske; tajnikom brat Petar Radmilović iz Splita; blagajnikom brat Marko Mikačić iz Splita; a vodnjom brat Vice Grabovac, vodja sinjskog „Sokola“. Za vrieme vječanja pozdravio je predstavnike Sokolstva načelnik grada Dr. Vicko Mihaljević.

Na podne bio je u obć. kazalištu skupni objed. Razpoloženje bilo je vanredno, a čula se je i po koja liepa rječ. Goste je pozdravio branim riečima zasluzni podstarješina, splitski „Sokola“ brat Petar Pavičić. Osim Katalinića, koji se je na zdravici Tripala srdačno zahvalio, govorili su još brat Radica, brat Grabovac i tajnik viškog „Sokola“, koga su prisutni živo aklamirali i pozdravili kao najmladnjeg brata, uz živu želju, da li viški „Sokol“ što prije proteti. Sa banketa odposlani su brzozavojni pozdravi viškom „Sokolu“ i odsutnim starješinama splitskog i makarskog „Sokola“, Dru. Majstrovčiću i bratu Klariću.

Poslije podne bila je sokolska akademija u dupkom punom kazalištu. Program je bio i ap. raznovrstan, te je u glavnom uspio. Vježbe na spravama bile su izvršene liepo i precizno, dok se to o prostom vježbanu ne može baš užvrtiti. Pomladak, koliko mužki toliko ženski, je zadovoljio svakoga; osobito zanimiva je bila vježba mužkog pomladaka, za misljenu od učitelja Š. Vučića-Djakića.

Po akademiji bio je bratski razstanak u samome kazalištu, jer je u to doba vani kisilo kô iz kabla. Sinjan, praćeni od Spiličana, uputio se na kolodvor, uza svu onu lijavici, jer se je čas odlaska prilično bio primako. Ovom prigodom ne možemo da ne zamjerimo splitskom gradjanstvu na hladnom držanju uobeće, a osobito pako pri odlazu gostiju. Mislim, da su veoma rješka ona mjestra, koja puštaju hlađenokrno, da im gosti okusim na onaj način. Ali — za ovaj put dosta.

G.

* Zakasnilo za prošli broj.

Unešić (Zagora).

Svak se tuži, a mi mučimo kô stanicu, rek bi, da je kod nas najbolje. A kad tamo, kod nas je zlo i naopako, gore valjda nego igdje. Putevi su nam još kô za otca Adama, školu nemamo, a djece svukud u klatnji na buljuku. Vode nemamo, imali smo naš liepi Golubinjak, koji nam je ostao još od turskog vacka, — bolje ga nijedno selo nimo, — iz njega se je iz devet sela odnosila voda nazad 10-15 godina. Ali neočišćen — ima već preko 60 godina — sad je evo zavaljen blatom, vidricama i svačim. Od liepe, žive, zdrave i ledene vode imamo danas samo smradni gibel. Selo tu ne može već ništa. Trebala bi sisaljka, inače hoćeš li zagrabit, pomici se sve i crpaš samo kugu. Sad bi bila najjepeša zgora, kad je malo voda, — da se to uredi, očisti, sisaljka namjesti, — al gdje smo? Tko za nas haje?

Put do željeznice star, izkopan, ne valjaviše, tako da je njim zabranjen prolaz, ali se za to ne popravlja nit se gradi novi. Tko hoće željeznicu, valja da gazi okolo ograde, kroz šumu i krš više od 2 kilometra, jer je tuda najkraci prolaz, ali mora tu muku da podnese kradimice, inače zatezen li je — plaća globu. Željeznička uprava sve to zna, ali sve ostaje pri starome. Za što taj put ne urediti, pa dozusti prolaz? Zar ne bi to bilo istoj željezničkoj koristnije, pa i selima Nevestu, Plaujanu, Vinom, Mirloviću, Unešiću itd.?

Čujemo, da će se župnička kuća podići i urediti. Napokon! Bolje je ipak bilo, da se je za župnika gradila nova kuća, a stara pravila i uredila za školu, koja je od velike okrećuša sada levo sad desno, dokle god se temeljito ne izperu, te se poslije toga još izmukaju čistom ledenom vodom njekoliko puta. U ovakove temeljito oprane baćvice ulije se sada prosti domaći vino i pusti mjesec dana u njima da stoji; ovo se vino poslije tog vremena izloči te upotrebli za domaći konsum ili se od njega više vinski žesta.

Sejjak.

Viesti.

Občinsko Vieće Šibenko imalo je u nedjelju sjednicu, koja je trajala od 11 sati u jutro do 1 sat po podne. Glasovan je konačni račun za god. 1906 i obć. proračun za g. 1908. Pri razpravi o proračunu g. načelnik iztakao je djelatnost obć. uprave kroz ovu godinu, napomenjući da razne javne radnje jur izvedene, kao i one u taktu, onda gradnju stratifikacione postaje za grijanje navrnutih američkih loza, te pitanje škola u okolicu i u gradu. U okolicu jedna se škola t. j. u Konjevitima već gradi, a druga će se u Mandalini doskora početi graditi. U gradu postiglo se toli odavna željenog razdjeljenje škola, tako da sad imamo dve pučke škole t. j. mužku 4 razrednu školu Šibeniku na znanje, da će im se zalozi prodati, ako ih najdalje do tog dana ne uredi.

U mjestnom kazalištu odpočinje sutra na večer predstava dialektno dramatično društvo Corrazza. Ulaznina je umjerena. O društvu, kažu nam, da nije loše. Čudnovata navika. Nekoji naši gradski gospodnici običavaju stanovitim gostima statiti na razpoloženje sobu za jelo. Prsto im, ali tadi i vlijednim znakom nek označe: da su te prostorije zapovrijene, jer stranon gostu, kad ulijegne, pa ga se opremi, ne može biti do droga.

Iz Skradina. Premda je kot. Poglavarstvo, a i okružno sudište višeskrat upozorenje, ipak se ni prvo ni drugo ne miče, a da jedanput strogo zabrani da kojimudrago pustolov, sisavac civili i guli jadan narod. Žalostno je vidjeti, kako n. pr. Josip D. bivši žbir, protjerani redar suda Šibeniku. Riešene su moibe kmetova zaklade Andreis za preinak knetskih prava. Riešene su neke molbe za postignuće domovnog prava u obćini Š.enskoj. (Molba P. Negra ostala je neřešena jer je prikazana talijanski.) Riešilo se je nakon toga o molbi g. Marka Mirkovića za rekonstrukciju njegove stojne kuće na obali, te mu je ista dozvoljena u reversal. Prihvaćena je tarifalna formula pristojbina za plneniju i hranbitni zaplijenjene životinje u Šumskim braćinjama. Odlično je, da se ovlasti obć. upravu štipendija iz zaklade Andreis povodom rješite jednog utoka, a onda su odredjene dve štipendije iz te zaklade za god. 1907—08. Izabran je odbor za podjeljenje nekoliko obćinskih štipendija. Odobreno je zakladno pismo zaklade Šupak-Bilić-Lapenna. Odobrana je nagodba između obćine Šibenke i Zlarinske u pitanju zabilježenog groblja i pokopavanja mrtvih iz Zablatica. Na koncu riešila su se još neka druga manje važna pitanja.

* Nedjelna zavaba u „Sokolu“ izpala je vrlo liepo. Vrijedni naši diletantri predstavljali su liepu komediju u 3 čina „Pokojni Tupinel“, i to uprav, bez pretjeravanja, s pravim razumjevanjem, voljom i preciznošću. Dvorana Sokola bila je dubkom puna. Milina bijaše gledati uz najotomljivijih gospodski svjet i težaka i težačica, sve u zamjenitoj susretljivosti, razgovoru i zabavi i poslije predstave t. j. preko plesa. Ovaj liepi početak jamči nam, da će i naredne za-

bave u našem „Hrvatskom Sokolu“ biti jednakno liepe i uspjele.

Služba božja za školsku djecu. Iz građanstva primamo opravdanu opazku, da se naime nedjeljom i blagdanom sva školska djece, mužka i ženska, sakupljaju u avlju sv. Frane, pa da onda sva ta djeca u istodobnoj crkvi slušaju i sv. misu. Tome svemu ne bi bilo nikakvu privorou, jer su djeca pod nadzorom svojih učitelja i učiteljica, ali ko što je bilo od potrebe razdeliti škole radi velikog broja učenika, bilo bi jednako od potrebe razdeliti djecu i u pogled slušanja sv. misa, te odrediti, da ih jedan dio sluša sv. misu u kojoj drugoj crkvi, da kamo u zgodnju ured. Jer ako je već prije bila crkva sv. Frane vrlo često puna školske djece, time više mora da je sada, kad je broj školske djece silno poskočio uslijed nove ustavljene škola. Mi smo više nego sigurni, da će crkvena vlast dogovorno sa školskom i ovome providjeti, te nači način, kako da za školsku djecu bude nedjeljom i blagdanom naročita služba božja u Varašu i u gradu, te da će se pri tom uzeti u obzir sve okolnosti, e da ne bude ni s ma koje strane bud kakva prigovora, t. j. da se neće, ko što se govori, dogoditi, da ženska djeca pučke škole u gradu budu primorana prisustvovati službi božjoj u crkvi sv. Jakova zajedno sa mužakom djecom Legion škole, jer bi to sigrano bilo podova nezadovoljstvu.

Ministerijalni savjetnik Weber vitez pl.

Ebenhof bio je prekjucer ovdje u Šibeniku, da razvidi potrebe mjesa i okolice u pogled puteva. Mogao se je vrlo dobro osvjeđiti, kako smo i u tome lijevo obdareni i podpomoženi od vlade, pa se nadamo, da ovaj njezin dozakol u naš grad i nobće u našu pokrajinu neće biti sličan svim dojakošnjim posjetima gospode sa bećkog ministarstva, koji su imali ukupno samo taj uspjeh, da su toj gospodi urodili obilnim putnicama i inim privobitima.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik) javlja, da će na predlog c. k. Okružnog sudišta u Šibeniku, odlukom III., odlukom 3. listopada o. g., poslovni broj Nc. III. 216/7/1 dne 21. listopada o. g. i susjednih dana držati u svojim prostorijama javnu dražbu zaloga, kojima je rok izteko, te koji su označeni pod brojevima: 64, 142, 195, 245, 249, 268, 305, 338, 349, 362, 391, 458, 473, 483, 500, 502, 530, 531, 606, 608, 628, 660, 662, 676, 701, 711, 729, 741, 742, 760, 765, 768, 773. Dužnici na znanje, da će im se zalozi prodati, ako ih najdalje do tog dana ne uredi.

U mjestnom kazalištu odpočinje sutra na večer predstava dialektno dramatično društvo Corrazza. Ulaznina je umjerena. O društву, kažu nam, da nije loše. Čudnovata navika. Nekoji naši gradski gospodnici običavaju stanovitim gostima statiti na razpoloženje sobu za jelo. Prsto im, ali tadi i vlijednim znakom nek označe: da su te prostorije zapovrijene, jer stranon gostu, kad ulijegne, pa ga se opremi, ne može biti do droga.

Iz Skradina. Premda je kot. Poglavarstvo, a i okružno sudište višeskrat upozorenje, ipak se ni prvo ni drugo ne miče, a da jedanput strogo zabrani da kojimudrago pustolov, sisavac civili i guli jadan narod. Žalostno je vidjeti, kako n. pr. Josip D. bivši žbir, protjerani redar suda Šibeniku. Riešene su moibe kmetova zaklade Andreis za preinak knetskih prava. Riešene su neke molbe za postignuće domovnog prava u obćini Š.enskoj. (Molba P. Negra ostala je neřešena jer je prikazana talijanski.) Riešilo se je nakon toga o molbi g. Marka Mirkovića za rekonstrukciju njegove stojne kuće na obali, te mu je ista dozvoljena u reversal. Prihvaćena je tarifalna formula pristojbina za plneniju i hranbitni zaplijenjene životinje u Šumskim braćinjama. Odlično je, da se ovlasti obć. upravu štipendija iz zaklade Andreis povodom rješite jednog utoka, a onda su odredjene dve štipendije iz te zaklade za god. 1907—08. Izabran je odbor za podjeljenje nekoliko obćinskih štipendija. Odobreno je zakladno pismo zaklade Šupak-Bilić-Lapenna. Odobrana je nagodba između obćine Šibenke i Zlarinske u pitanju zabilježenog groblja i pokopavanja mrtvih iz Zablatica. Na koncu riešila su se još neka druga manje važna pitanja.

Iz Splita. Upisivanje dionica „Dalmatinice Plovidbe“ do danas liepo napreduje. Ima ih upisanih oko 500 iz okolice i u Splitu. Postoje i plovidbe, da mu donese tehničku osnovu, toće u ime odbora odputovat predsjednik trgov. obrt. komore Mate Vidović i načelnik Dr. V. Mihaljević s gotovom osnovom, da je prikazi u obrazloži. — U koliko nam je poznato, odbor je odlučio kupiti 5 novih parobroda od oko 600 tonu za putovanje Trst-Šibenik-Trogir-Split-Metković, 2. za otok Brač i jedan za Tisno, 1. za otok Šolta. Snivše dobavit će jedne, drugi s druge strane otoka, a jedna za Trogir-Kaštela i Šoltu. Snivše dobavit će jedan parobrod za pričuvu u slučaju potrebe zamjene. Ukupno bit će dakle 6 parobroda sa glavnicom od 2 milijuna kruna. — Ovih je dana jedno francuzko društvo kupilo zemljište u Solinu, gdje će podignuti još jednu tvornicu cementa. Tako ćemo imati tri tvornice na Solinu, talijansku, Vidovićevu i francuzku. Ova zadnja bit će u blizini bivše tvornice Zamboni-Stock.

X Most preko Krke kod Skradina. Doznamo, da je ministerijalni savjetnik Weber na svom načinu uvidio posvemašnju potrebu mosta preko Krke kod Skradina (gdje je vozavica), (o kojem mostu smo baš ne davno doneli članak), te da je proglašio, da se taj most mora absolutno graditi, i to odmah u godini 1908. Idemo da vidimo, hoće li se barem to obistiniti!

Lišane-Ostrovića : Nastojanjem našeg župnika O. Šime Slavice i učitelja V. Bostića i ovjedavest će se seoska blagajna. Bilo u sto dobrih časa, da se i Ravni-kotari oslobode katuničkih, ljuharskih pandža.

Gnjusoba. Tužne nam se da su po Ravni-kotarima sve krčme prava gnjusoba; putniku se grsti i obarenje jače pojesti. Evo oružnicima polja za vršenje zvanične službe, a ne se gubiti u lovkanju lovaca pušaka i tužbam kočijaša i kirijaša, ako s. baka sidju za najnužnije potrebe i tako za čas konja i kola ostavite bez — pazke.

Karionstvo — osmi smrtni grich oblađao mnogog domaćeg sina. Ne napominjeno mjesto, ne izčitimo osobu, ali stvar stoji: da se jedan hrvatski sin obratio na stanoviti talijanski Zavod — u ovom još ništa zla — za zajam. I u svom podnesku traženog zajma nacrtio: bude li mu udjeljen zajam, da ko što do sad radio za hrvatski stvar, da će od sad do radio za hrvatski stvar, te će biti od Šibeniku. Talijanski Zavod — hvaljevredno — preko podneska na prostu, bez odgovoriti, prešao: spužvan prek!

Croatia, hrvatsko osjegurjuće društvo, pri skorom požaru u Zatonu poklonila osmiceri seljaka, koji će najviše iztakli u gušenju 24 kruna. Ovo domaće društvo mi preporučavamo.

Pobjeda. Pri občinskim izborima u Bojlinu u Istri, koji su se obavili koncem prešle sedmice, pobedio je hrvatska stranka u sv. 3 tis. — Opet jedna „talijanska“ kula manje u našoj Istri!

Novi parobrod „Lusitanija“ stigao je na 11. o. m. u New-York, prevaliv put preko Oceana u 4 dana, 19 sati i 52 časa, a putujući srednjom brzinom od 24 milje na sat. Ovakovu brzinu nije dostigao još nijedan parobrod!

Glad u Hercegovini. U Hercegovini je ljetos tako slabă godina, kakova već dugo nije bila. Ljetine je vrlo malo, dok je grožđa nešto više rodilo. No sve ne doštaje, da se na rod preko zime sve do proljeća prehrani. Narod je i onako zadužen i nema novaca pa bi bila dužnost bosanske vlade, da ovu stvar uzme ozbiljno u ruke, inače će biti u proljeće u Hercegovini glada i ljute nevolje. Narod će opet izseljivati se na sve strane svijeta. Jadne su to način.

Primili smo sa zahvalnošću: „Sistem austrijskog ovršnog reda“. Sastavio Dr. Hugo Werk, c. k. tajnik prizivnog suda u Zadru. II. svezak 1. dio. Izdanje knjige Schönbelda. Za ovim slediće drugi i treći svezak.

NAŠE BRZOJAVKE.

Beč, 16. Danas je slijedio otvorenje parlamenta običajnim načinom. Obdržane su klubске sjednice, u kojima se uzela u pretes osnova nagodbe između Austrije i Ugarske. O raznim zaključcima podržava se još tajna.

Budimpešta, 16. U današnjoj sjednici zastupničkog sabora podnesena je na strane vlade osnova nagodbe i iztaknute se ustavne garancije njom zajamčeno.

Beograd, 16. Uslijed držanja srpske vlade, očitovana u odgovornoj noti na velelasti u pogled Mađarsije, došlo je do ponovnog prihvata pregovora o trgovackom ugovoru s Austrijom. Kakav će uspjeh imati novi pregovori, nije moguće predvidjeti.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

JAVNA ZAHVALA.

Potaknut najvišom harnošču čutim se dužan, da javno zahvalim odličnom gospodinu Dru. Filiju Colombani, ličniku prvencu na Šibenskoj pokrajinskoj bolnici, ne samo za to, što je sa najsjajnijim uspjehom ne mojoj kćeri Luigiji, koja je od mnogo godina paliča od utroboge cira (morma dell'utero) izveo spasenosnu operaciju, i meni je podpuno zdravu povratio, već i zato, što je svojom glasovitom vještinskom pridružio onakovo milosrdje i čustvovanje, koje stvara od nezabavnoga liječnika pravoga oca, brata i dobrovrtov.

Tiesno, 11. listopada 1907.

Jacac Toma pok. Jakova.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korenitu u ček prometu; ekskomptuje mjenice, finančira trgovacke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrednine. Devize se preuzimaju nakulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod židrebanja. Revizija srećaka i vrednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragi kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

NE ČITATI

samo već kušati se mora
davno prokušani medicinski

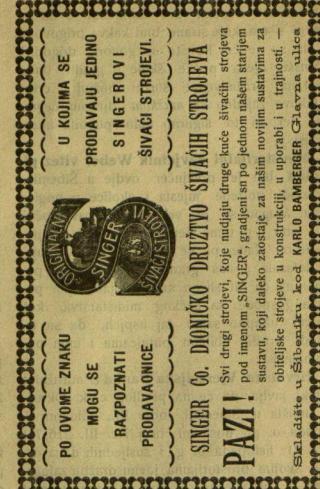
STECKENPFERD - -
od Ilijanova mleka SAPUN

od BERGMANNA! Druga, Draždani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od Ilijanova mleka
da se lice oslobodi od sunsanih pjegica,
da zadobije bieli tein i nježnu boju.

Preplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA
ŠIBENIK.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz $2\frac{3}{4}\%$.

" " 15 " " 3 %

" " 30 " " 4 $\frac{1}{4}\%$

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim. (Sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 %

" " 30 " " 2 $\frac{1}{2}$

" " 3 " " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatinjak ulazi u kriepost 15. Novembra i 10. Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjesecu uz kamatinjak od $1\frac{1}{2}\%$.

Banko-Ziro i Tekući račun, Valuta od dana uloženja, uz kamatinjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mještanskih računa, mjenica glasečih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korenista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na stednju uz dobit od $3\frac{1}{2}\%$.

Otvara tekuce račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mještanska, odrezačka i izrijebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korenistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorici, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Wärnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatinjak.

Daje predujme na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevina za carine skladista Kontirana (Confirungs-Lager).

Prouzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garantiju proti kojoj mu dragi pogibelji provale i varanje i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravlja isti.

Osiguraje vrednote proti gubicima žirebanja.

Banka Commerciale Triestina.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Častim se preporučit p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, biskupstinama, svoju krasnu uređenu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrste, a od mnogih priznate u svim veličinama

svieće od pravog pčelinjeg voska

kao i finog crkvenog tamjana.

Prodaju dobra vracanog — po zdravje — koristna meda Klg. po K. 1:20. Kupujem uz dobru cenu u svim kolikočama žutog voska.

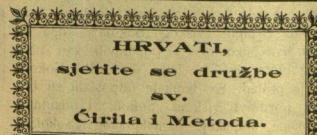
Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljaju najspremnije, kao i uz najpovoljnije uvjete.

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svaki trgovac koji ne
oglasuje svoju robu, ustupa
mjesto svojim takmacima, koji oglasuju.

KNJIŽARA I PAPIRNICA IVANA GRIMANI - A

Glavna ulica, ŠIBENIK - Glavna ulica

preporuča svoj veliki izbor lepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMACKIH I FRANCUSKIH KNJIGA, romana, slovica, rječnika, osta pisaca sprava, trgovackih knjiga, uredovog papira, elegantnih listova za pisma, razglednici i t.d.

Prima preplatne na sve

hrvatske i strane časopise

uz originalnu cenu sa tačnim i brim dostavljanjem u knj.

Velicu zalihe svakovrstnih

toplomjera, zvierakernaočala
od najbolje vrsti i leča u svim gradacijama.
VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najeffektnijih švach strojeva "SINGER" najnovijih sistema.

JADRANSKA BANKA

U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: ekskomptuje mjenice, daje predujmove na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladistima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i, unovčuje kupovne i izdrijebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznanke na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrađene.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsjavijenije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteku kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

NOVO
ustanovljena
Hrvatska Tiskara
(ulica Stolne Crkve).

papira, zaručnih i vježbanih objava, osmrtnica i sve druge u tu struku zasjenjujuće radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz posebne umjerene cene.

